

**Szakmai beszámoló a Nemzeti Kulturális Alap
Közgyűjtemények Kollégiuma 204104/01521 számú, az „Egy a múltunk, őrizzük egy
azonképp a jövőnek! – Egyházi és határon túli magyar levéltárosok VII. mesterkurzusa” című
pályázatának megvalósításáról**

2019. október 15–17. között Budapest Főváros Levéltára szervezésében hetedik alkalommal került sor az egyházi és határon túli magyar levéltárosok szakmai továbbképzésére. A képzésen 33 közgyűjteményi munkatárs vett részt (sajnos két meghívott váratlanul megbetegedett és közvetlen a képzés kezdete előtt le kellett mondaniuk a részvételt), 7 levéltáros a magyarországi egyházi levéltárakból, illetve a Fradi Múzeumból, 8 kolléga Szerbia, 2 Ukrajna, 11 Románia, 5 kolléga pedig Szlovákia levéltáraiból, illetve könyvtáraiból érkezett. Öt kolléga első alkalommal vett részt a kurzuson.

A Kárpát-medencei levéltárak egyik fontos együttműködési formáját jelentő háromnapos rendezvény programját ebben az évben is úgy alakítottuk ki, hogy figyelembe vettük a résztvevő kollégák kívánságait és javaslatait. A tavalyi elégedettségi kérdőívek alapján a következő témákat hirdettük meg ebben az évben:

Elméleti foglalkozások

- Intézményi menedzsment
- A katasztrófavédelmi akcióterv szükségessége a Ráday levéltár példáján
- Levéltári informatikai nyilvántartó rendszerek
- Kárpát-medencei városok időgépei

Kiscsoportos gyakorlati foglalkozások

A korábbi résztvevők közül sokan jelezték, hogy csak állományvédelmi foglalkozásra szeretnének jönni, míg mások éppen azt nem kívánták látogatni. Ebben az évben így az állományvédelmi szakemberek csak állományvédelmi foglalkozáson vettek részt, míg a többiek az alábbi három foglalkozást végezték el:

- Kutató- és ügyfélszolgálati kérdések.
- PR, Közönségkapcsolatok
- Levéltár-pedagógia, iskolakapun kívüli oktatás.

A korábbi évekhez képest aktívabban vontuk be a képzésbe a résztvevő kollégákat: néhányukat előzőleg felkértük, hogy röviden ismertessék az adott témakörben a náluk kialakult gyakorlatot, vagy a felmerülő problémákat, ezzel is elősegítve az egymás közötti szakmai kommunikációt.

A 21. század informatikai forradalma minden területen új kihívások elé állította a mind a magyar mind a nemzetközi levéltárügyet. Az múlt emlékezetének tárházai többé nem működhetnek olyan intézményként, mint ahol megállt az idő. Az internethasználat kapcsán robbanásszerűen megnőtt az elérhető információk mennyisége, a naprakész tájékoztatás igénye is. Az új körülmények a levéltáraktól is megkövetelik a társadalmi nyilvánosság előtti állandó jelenlétet. Mindez az intézményi felső vezetéstől új vezetési, menedzselési módszereket követel meg, amelyek elsajátításához a vezetők folyamatos igazgatási és pszichikai továbbképzése szükséges. Fontosnak tartjuk, hogy az intézménymenedzsment új formáival is megismertessük a továbbképzésen résztvevő, vezető pozíció betöltő levéltárosokat. Ezt szolgálta Dr. Kenyeres Istvánnak, Budapest Főváros Levéltára főigazgatójának az intézményi menedzsmentről tartott prezentációja.

A továbbképzéseinkben minden évben nagy hangsúlyt kap az állományvédelem, az új konzerválási, restaurálási technikák elsajátítása. Ebben az évben a 2019. év eleji szomorú események, a Ráday levéltárban történt tűzeset kapcsán a katasztrófavédelmi akcióterv kidolgozásának a fontossága került előtérbe. Dr. Haraszi Viktor, Budapest Főváros Levéltára főigazgató-helyettese hazai és nemzetközi példákon mutatta be a sikeres iratmentés alapfeltételeit, amelynek alapköve a gyors, átgondolt intézkedések sorozata. P. Holl Adrien állományvédelmi főosztályvezető prezentációjában a Ráday levéltárban történt tűzeset utáni mentést mutatta be, illetve vonta le a tanulságokat.

A továbbképzésen résztvevő levéltárások kisebb egyházi levéltárak munkatársai, amelyek közül többen nem rendelkeznek még elektronikus nyilvántartó rendszerekkel. Nekik nyújtott segítséget Dr. Koltai András, a Piarista Levéltár vezetője előadása, amelyben azokat a szoftvereket mutatta be, amelyek alkalmasak e kis levéltárak iratanyagának nyilvántartására.

Az utolsó két előadás a Hungaricana közgyűjteményi portálon működő Budapest időgép alkalmazás és a nagyszabású, európai méretű Time Machine projektet mutatta be a kollégáknak.

A kiscsoportos foglalkozások egyik témája a gyakorló levéltáros kollégák munkájának egyik legfontosabb részét, az kutató- és ügyfélszolgálat megszervezését érintette. Budapest Főváros Levéltára esetében e két terület a Tájékoztatási és közművelődési főosztályhoz tartozik: a főosztály feladata annak biztosítása, hogy a levéltárhoz forduló ügyfelek és kutatók minden formában megkapják azt a tudást, adatot, információt, amelyre szükségük van. A foglalkozásokon a kollégáknak lehetőségük volt a levéltárunkban folyó gyakorlat bemutatására.

Évről évre visszatérő témája a képzésnek a levéltárak anyagára épülő levéltár-pedagógiai munkacsomagok kidolgozása. Budapest Főváros Levéltára élen jár a levéltár-pedagógiai foglalkozások tartása terén, 2018 januárjától pedig egy levéltár-pedagógusi státusszal is rendelkezik. Ebben az évben az újonnan kidolgozott „oktatási csomagok” bemutatására került sor.

A harmadik foglalkozás témája a levéltár és nyilvánosság témakörét tárgyalta. A rendszeressé váló hagyományos és virtuális kiállítások, könyvbemutatók, a levéltár kiemelkedő eseményeire felhívó sajtótájékoztatók szervezése, a honlap, közösségi oldalak folyamatos kezelése, az országosan meghirdetett közgyűjteményi programokban való részvétel új típusú feladatai komoly kihívást jelentenek a levéltárosok számára. A nyitott levéltárak mottója alatt egyre több tartalmat osztanak meg a levéltárosok a nagyközönséggel, változatos módon mutatják be eredményeiket, de a disszemináció terén még nagy lemaradások vannak. A foglalkozáson a kollégák közül néhányan prezentációval készültek és mutatták be ezen a téren a gyakorlatban szerzett tapasztalataikat.

Az állományvédelmi foglalkozások a műhelyekben zajlottak, ahol a vendégek az új technológiákkal ismerkedhettek meg, valamint a katasztrófavédelem és iratfertőtlenítés kérdéskörét járták körül.

A résztvevők számára ez évben is szerveztünk közgyűjteményi kirándulást, mégpedig a „szomszédos” Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeumot látogattuk meg az ottani kollégák szíves közreműködésével. Emellett aktuális kiállításainkban is tartottunk vezetést az érdeklődők számára. Annak ellenére, hogy számosan már több alkalommal is jártak nálunk, egészében még nem járták végig a levéltárat, ezért levéltári sétát is szerveztünk számukra.

A résztvevők ebben az évben is kitöltötték az elégedettségi kérdőíveket. A kérdőívekre adott válaszok alapján a kollégák mindannyian elégedettségüket fejezték ki a szervezéssel, valamint azzal kapcsolatban, hogy aktívan bevontuk őket a foglalkozásba. A jövőre nézve ezt mindenképpen szeretnénk folytatni és továbbfejleszteni.

A továbbképzéssel a Kárpát-medencében található, magyar vonatkozású iratanyag megőrzéséhez, feltárásához kívánunk minden évben hozzájárulni azzal, hogy közvetítjük a határon túli és egyházi levéltáros kollégák felé azon új, innovatív lehetőségeket, amelyekkel intézményünk találkozik a nemzetközi együttműködések során. Fontosnak tartjuk, hogy az a tudásbázis, amellyel Budapest Főváros Levéltára rendelkezik, ne csupán az intézmény falai között legyen ismert, hanem hasznosítani tudja minden határon belül és határokon túl élő és dolgozó levéltáros.

A továbbképzés mind szakmai, mind pedig a levéltárközi kapcsolatok szempontjából sikeresnek tekinthető, lehetőséget adott nemcsak új ismeretek szerzésére, hanem a szomszédos országokból érkezett levéltári kollégák közötti kapcsolatok erősítésére is.

A képzésen részt vett kollégák névsora

Barabás Kis Anna	GYFL Marosvásárhely Gyűjtőlevéltára
Belyus Beáta	Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Levéltára
Benedek Árpád	Gyulafehérvári Érseki Levéltár
Berekméri Róbert	Református Gyűjtőlevéltár, Marosvásárhely
Bobcák Ladislav	Kassai Állami Könyvtár
Boda Attila	Jezsuita Levéltár és Rendtörténeti Könyvtár
Dicu Adrian	Gyulafehérvári Érseki Levéltár
Fodor István	Történelmi Levéltár, Zenta
Gajda Szilvia	Történelmi Levéltár, Zenta
Garas Norbert	Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára
Hagoň Petra	Szlovák Nemzeti Levéltár
Jakab Klára	Baranyai Református Egyházmegye Levéltár
Jonica Xenia	Erdélyi Ferences Gyűjtőlevéltár, Kolozsvár
Kovács Teofil	Tiszántúli Ref. Egyházkerület Nagykönyvtára
Kutassy Ilona	Kárpátaljai Állami Levéltár, Beregszász
Mackovic Stevan	Szabadkai Történelmi Levéltár
Maja Jokmanovic	Vajdasági Levéltár
Miladinov Kartag Sarolta	Vajdasági Levéltár
Molnár Lehel	Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltára
Molnár Tibor	Történelmi Levéltár, Zenta
Nagy József Gábor	Gyulafehérvári Római Kat. Papnevelő Intézet Levéltára
Ondrejsík Tamás	Kassai Bocatius János Könyvtár
Ötvös Anna	Szlovák Nemzeti Múzeum
Pál Péter	Csíkszeredai Gyűjtőlevéltár
Szabó Viktor	Kassai Állami Tudományos Könyvtár
Szűgyi Ferenc	Történelmi Levéltár, Zenta
Tobak Csaba	Fradi Múzeum
Tóth Levente	Református Egyházi Levéltár, Kolozsvár
Vajda Anita	Erdélyi Római Katolikus Státus Alapítvány, Kolozsvár
Varga Katalin	Kárpátaljai Állami Levéltár, Beregszász

Vass Csongor	Gyulafehérvári Levéltár	
Vincze József	Fradi Múzeum	
Visnja Nikolity	Vajdasági Levéltár	

RÉSZLETES PROGRAM

Dátum	Időpont	Téma
2019. október 15.	09:00–10:30	Regisztráció
	09.15-10.25	Levéltári séta –előzetes jelentkezés.
	10:30–11:00	Ünnepélyes megnyitó (Gárdonyi Albert terem) Köszöntők: Dr. Kenyeres István főigazgató Sörény Edina főosztályvezető EMMI Könyvtári és Levéltári Főosztály Kultúráért Felelős Államtitkárság
	11:00–13:00	1. Intézményi menedzsment (Gárdonyi Albert terem)- Kenyeres István 2. A katasztrófavédelmi akcióterv szükségessége a Ráday levéltár példáján (Gárdonyi Albert terem) (Haraszi Viktor – P. Holl Adrien)
	13:00–14:00	Ebéd
	14:00–15:50	1. Levéltár-pedagógia (Rácz Attila, Mautner Zoltán) 2. Állományvédelem (P. Holl Adrien, Szabó Mónika, Tóbi Klára)
	16.00–17.00	Könyvtárunk rejtett kincsei –előzetes jelentkezés / Tárlatvezetés a „Budapesti fürdők” c. kiállításon
	16.30-18.00	A szállás elfoglalása
	18.00-20.00	Vacsora (Gárdonyi terem)
2019. október 16.	08:30–09:30	Reggeli
	09.30 – 11.00	1. Levéltári informatikai nyilvántartó rendszerek (Gárdonyi Albert terem) – (Koltai András)
	11:15–12.45	2. Kárpát-medencei városok időgépei (Gárdonyi Albert terem) – (Sipos András – Telek Ágnes)
	13:00–14:00	Ebéd
	14:00–15:30	2. PR és rendezvények (Toma Katalin – Fehér Csaba) 4. Állományvédelem (Balogh Sándor, Tóbi Klára, Láng Andrea)

	16.00–18.00	Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum (Török Róbert, Kiss Emília)
	18:00–19:00	Vacsora (Gárdonyi Albert terem)
2019. október 17.	08:30–09:30	Reggeli
	09:30–11:00	3. Kutató- és ügyfélszolgálati kérdések (Toma Katalin – Fehér Csaba) 4. Állományvédelem (P. Holl Adrién, Szabó Mónika., Láng Andrea)
	11:15–11:30	Elégedettségi kérdőívek kitöltése
	11:30–12:00	A rendezvény zárása (Gárdonyi Albert terem)
	12:00–13:00	Ebéd

A rendezvényről készült fotók

Megnyitó

Levéltár-pedagógiai foglalkozás

Az állományvédelmi műhelyben

Az állományvédelmi műhelyben

PR Közönségkapcsolatok

Tanúsítvány átadása

Tanúsítvány átadása

A képzés résztvevői

A továbbképzésről készült beszámoló megtekinthető Budapest Főváros Levéltára honlapján, a Magyar Levéltári Portálon valamint a Hungaricana közös közgyűjteményi portálon:

<http://bfl.archivportal.hu/statikus/palyazati-beszamolok>

<http://mlp.archivportal.hu/hu/leveltarosoknak/palyazati-beszamolok/>

<http://hungaricana.hu/hu/nka-palyazati-beszamolok/>

Budapest, 2019. december 5.

Fazekasné dr. Toma Katalin
intézményi titkár, projektfelelős